

Duisenbergonderzoek
programma (6) Participatie
en Armoedebestrijding

Wat is een Duisenbergonderzoek?

Het is een werkwijze

Vernoemd naar het voormalige lid van de Tweede Kamer Pieter Duisenberg.

Rapporteurs vanuit de raad worden aangewezen om **rondom een specifiek onderwerp** de jaarstukken van een bepaald jaar te analyseren **en vragen te inventariseren.**

Uitkomst in een beknopte powerpoint

Resultaat

De raad vult zijn controlerende rol goed in met het stellen van de juiste vragen aan het college.

Tegelijkertijd leereffect voor de raad om zijn kaderstellende en controlerende rol in te vullen.

Wat is een Duisenbergonderzoek?

Hoe te kijken naar doelen en doelrealisatie?

Prestatieladder *Focus op resultaten*

Wat wil de gemeente bereiken?
Heeft de gemeente bereikt wat zij wilde bereiken?

Wat wil de gemeente daarvoor doen?
Heeft de gemeente gedaan wat zij wilde doen?

Wat mag dat kosten?
Heeft het gekost wat het mocht kosten?

(1) Maatschappelijk eindresultaat

Zingend resultaat

Waar is het werkelijk om te doen?

(2) Maatschappelijk tussenresultaat

Betekenisvolle tussenstap

zichtbaar in de samenleving

(3) Activiteiten conform richtlijn

Voldoende activiteiten met de gevraagde
kwaliteit als resultaat

(4) Telbare activiteit

Voldoende aantal activiteiten
als resultaat

(5) Globaal omschreven activiteiten

Een bepaald soort activiteit als resultaat

(6) Personele, materiele en financiële
middelen

Ter beschikking stellen van financiële, materiële
en financiële middelen als resultaat

Niveau 1

**Sturen op
maatschappelijke doelen
en -effecten**

Niveau 2

**Sturen op
uitvoeringsdoelen
en -prestaties**

Niveau 3

**Sturen op beschikbare
middelen en benutting**

Duisenbergonderzoek

Handreiking voor de raad om vragen te stellen bij behandeling van de jaarstukken.

Twee maatschappelijke doelen:

1. Meer Arnhemmers zijn financieel redzaam
2. Doorbraak naar werk

Allereerst: enorme inspanning van de ambtelijke organisatie om de jaarstukken steeds verder door te ontwikkelen, en dat ontwikkelt zich ook steeds verder door.

Conclusies:

- **Realisatie van maatschappelijke doelen:** nog onvoldoende duiding van beleidsindicatoren. Normen ontbreken en oordeel over de trend, en samenhang tussen de indicatoren, is niet helder. Ambities zijn de stip op de horizon (lange termijn): tussendoelen of mijlpalen ontbreken.
- **Uitvoeringsdoelen en –prestaties** mogen compacter en meer to-the-point. Door uitgebreide kwalitatieve beschrijvingen vraagt het om tekstanalyse om duidelijk te krijgen waarom een stoplicht op groen of rood staat, en dan nog lukt dit niet in alle gevallen.
- Criteria voor **verdeling van financiële middelen** over uitvoeringsmaatregelen en –acties niet helder: liggen hier politieke keuzes aan ten grondslag of effectiviteitsanalyses of andere keuzes?

Aanbeveling voor de raad:

- Vraag het college om duiding van de beleidsindicatoren, trends en samenhang: is het gemeentelijke beleid doeltreffend of spelen andere factoren een rol?
- Vraag het college naar de normen: absolute norm of richtinggevende via de trends. Daarbij opgemerkt dat niet alles is te kwantificeren, maar geef dat dan aan en ga het gesprek aan hoe dan te evalueren.
- Selecteer een aantal (politiek) relevante doelen en vraag het college daar met name verder op in te zetten op de doorontwikkeling van de jaarstukken en bestuursrapportages.
- Ga het gesprek aan met het college over het verdeelvraagstuk van middelen over uitvoeringsmaatregelen. Hoe kun je met elkaar komen tot een doelmatige verdeling? Maak voor de raad helder hoe de verdeling is en hoe dat tot stand is gekomen.

Realisatie maatschappelijke doelen

Meer Arnhemmers zijn financieel redzaam			Trend
Beleidsindicatoren:	Norm:	Realisatie:	
1 Aantal kinderen in huishoudens met ten minste 1 jaar inkomen tot 130% sociaal minimum.	?	4.700 (2021)	↓
2 Aantal kinderen in huishoudens met ten minste 4 jaar inkomen tot 130% sociaal minimum.	?	3.000 (2021)	→
3 Percentage huishoudens dat afgelopen 12 maanden moeite heeft gehad om van het inkomen rond te komen.	?	14% (2021)	↓
4 Percentage huishoudens dat onverwachte noodzakelijke uitgave van € 1.000 kon betalen zonder daarvoor schulden te maken.	?	?	
5 Percentage bereikte huishoudens bij huisbezoek Vroegsignalering.	?	74% (2022)	↑
6 Aantal inwoners met financiële vragen (aangemeld bij Sociale Wijkteams).	?	700 (2022)	↓
7 Aantal aanmeldingen voor Schulddienstverlening.	?	440 (2022)	↓
8 Gemiddelde schuld van huishoudens dat start met een schuldregeling.	?	36.300	↑
9 Gemiddeld aantal schuldeisers van huishoudens dat start met schuldregeling.	?	14	→
10 Aantal huishoudens schuldenvrij uitgestroomd na traject schuldhelpverlening	?	398	↑

Kernvragen voor de raad:

- Hoe kunnen we de trends duiden?
- Hebben we de doelen bereikt?
- Wat is nog nodig om doelen te bereiken?

Opmerkingen:

- Trend is door raadsrapporteurs uit de cijfers gedestilleerd.
- Normen ontbreken.
- Soms ontbreken cijfers over 2022
- Duiding trend en samenhang tussen indicatoren ontbreekt.

Realisatie uitvoeringsdoelen

Vijf uitvoeringsdoelen met daaronder vijftien maatregelen en 44 acties (dat is veel!)

Uitvoeringsdoel 1	Armoede en schulden voorkomen	3 maatregelen en 16 acties.
Uitvoeringsdoel 2	Op tijd erbij: vroeg-signalering en vroeghulp	4 maatregelen en 12 acties.
Uitvoeringsdoel 3	Financieel perspectief vergroten	4 maatregelen en 8 acties.
Uitvoeringsdoel 4	Terugval voorkomen	2 maatregelen en 4 acties.
Uitvoeringsdoel 5	Slim monitoren en sturen	2 maatregelen en 4 acties.
Totaal 15 maatregelen en 44 acties: niet altijd duidelijk waarom een stoplicht op groen staat!		

Prioriteer een aantal voor de raad (politiek) relevante maatregelen en acties!

Bijvoorbeeld:

Maatregel: doorontwikkeling gelijke kansen kinderen en jongeren

Acties:

- Kinderen activiteiten aanbieden die hun vaardigheden vergroten.
- Invoering van de nieuwe Gelrepas voor kinderen

Maatregel: gebiedsgerichte aanpak

Acties:

- Samen met partners gewerkt aan een agenda gericht op inhoudelijke problematiek in een bepaald gebied

Scherp de uitvoeringsdoelen en – prestaties aan. Bijvoorbeeld:

- Het aantal kinderen die mee hebben gedaan met activiteiten.
- De besteding van de Gelrepas: hoeveel benut, door wie en waaraan?
- Hoeveel gebiedsagenda's en leidt dat tot nog meer acties of dezelfde acties maar dan voor een gebied?

Realisatie uitvoeringsdoelen

Kost veel tijd om de kwalitatieve beschrijvingen van maatregelen en acties te doorgronden: wat wordt precies bedoeld, wat is het doel, wat is gerealiseerd?

Illustratieve voorbeelden:

Met de Sociale wijkteams, teams Leefomgeving en de gebiedsgerichte teams van Werk en Inkomen hebben we gewerkt aan de realisatie van zes gebiedsagenda's voor 2023. De inhoud van de agenda gericht is op de inhoudelijke problematiek van dit gebied rondom de aanpak van armoede, schulden en participatie. De sociale tafels worden benut om de maatschappelijke partners hierin te betrekken en gezamenlijke focus te creëren.

Ook zijn er stappen gezet in de aanpak in Arnhem-Oost om mensen met schulden op een *innovatieve* manier te helpen.

Realisatie maatschappelijke doelen

Maatschappelijke doel B: Doorbraak naar werk			Trend
Beleidsindicatoren:	Norm:	Realisatie:	
1 Volumeontwikkeling uitkeringslast BUIG (indexcijfer)	?	91,60 (2022)	↓
2 Netto arbeidsparticipatie (werkzame beroepsbev./potentiële beroepsbev.)	?	71,30% (2022)	↑
3 Personen met een bijstandsuitkering (per 10.000 inwoners)	?	798 (2021)	↓
4 Aantal re-integratievoorzieningen (per 10.000 inwoners)	?	73,60 (2020)	↓
5 Percentage kinderen tot 18 jaar in een gezin met bijstandsuitkering.	?	10% (2021)	→
6 Percentage werkloze jongeren 16-22 jaar.	?	3% (2022)	→
7 Instroompercentage bijstand afgezet tegen andere gemeenten	?	2,2% (2022)	↑
8 Aantal inwoners dat werkt met loonkostensubsidie	?	373 (2022)	↑
9 Percentage inwoners met bijstand dat ook inkomen uit werk heeft.	?	7,7% (2022)	↑

Kernvragen voor de raad:

- Hoe kunnen we de trends duiden?
- Hebben we de doelen bereikt?
- Wat is nog nodig om doelen te bereiken?
- Met kinderen en jongeren lijkt er nog niet veel verbetering in zicht?

Opmerkingen:

- Trend is door raadsrapporteurs uit de cijfers gedestilleerd.
- Normen ontbreken.
- Soms ontbreken cijfers over 2022
- Duiding trend en samenhang tussen indicatoren ontbreekt.

Realisatie uitvoeringsdoelen

Vijf uitvoeringsdoelen met daaronder dertien maatregelen en 19 acties (dat is veel!)

Uitvoeringsdoel 1	Investeren in voorkomen	3 maatregelen en 4 acties.
Uitvoeringsdoel 2	Dichtbij de Arnhemmer en integraal	1 maatregel en 2 acties.
Uitvoeringsdoel 3	Perspectief bieden	3 maatregelen en 7 acties.
Uitvoeringsdoel 4	Inclusief werk	3 maatregelen en 3 acties.
Uitvoeringsdoel 5	Samen sterk	3 maatregelen en 3 acties.
Totaal 13 maatregelen en 19 acties: niet altijd duidelijk waarom een stoplicht op groen staat!		

Prioriteer een aantal voor de raad (politiek) relevante maatregelen en acties!

Bijvoorbeeld:

Maatregel: sluitende aanpak jongeren in kwetsbare positie

Acties:

- W&I afspraken overgang van school naar werk.
- Matchingtafels om jongeren en werkgevers aan elkaar te koppelen

Maatregel: herijken aanpak statushouders en nieuwkomers

Acties:

- Bepalen van de uitgangspositie op de participatieladder

Wat zijn eigenlijk oud- en nieuwkomers?

Scherp de uitvoeringsdoelen en – prestaties aan. Bijvoorbeeld:

- Hoeveel jongeren hebben zelfstandig werk kunnen vinden?
- Hoeveel jongeren vinden werk met hulp?
- Hoeveel jongeren in het speciaal onderwijs?
- Hoeveel mensen hebben een passend aanbod gekregen?
- Hoeveel mensen hebben geschikt werk gevonden?

Realisatie uitvoeringsdoelen

Kost veel tijd om de kwalitatieve beschrijvingen van maatregelen en acties te doorgronden: wat wordt precies bedoeld, wat is het doel, wat is gerealiseerd?

Illustratieve voorbeelden:

Herijken aanpak statushouders en nieuwkomers:

- Momenteel zitten we volop in de uitvoering van de Nieuwe Wet inburgering... Op enkele onderdelen, zoals de Leefbaarheidstoets later gestart. Wel groen??

Verbetering instrumentarium ketenpartners

- We kijken naar de mogelijkheden om aansluiting te vinden bij het gebiedsgericht werken door het ontwikkelen van basisbanen en ontwikkeltrajecten in de wijken.

Doorontwikkelen sluitende aanpak jongeren in kwetsbare posities

- Er is een goede samenwerking gaande tussen de ketenpartners in de arbeidsmarktregio waarbij het belang voor de jongere voorop staat.

Benutting en inzet middelen

Er is geen verdeling van financiële middelen over de twee te onderscheiden maatschappelijke doelen:

- Transparantie: er is geen zicht op aan welke maatregelen of acties het geld is besteed.
- Doelmatigheid: criteria voor verdeling van middelen zijn niet helder: waarom zetten we x euro in op maatregel y en waarom niet op maatregel z? Is dit uitkomst van politiek debat of liggen hier andere keuzes aan ten grondslag, bijvoorbeeld effectiviteitsanalyses?
- Welk deel van de middelen is niet benut en waarom?
- Gaat daarvan een deel naar de algemene reserve of een bestemmingsreserve?

Benutting en inzet middelen

Het is niet duidelijk waar de middelen aan worden besteed: wat kost het, welk deel is uitgegeven, wat is de reden van afwijkingen?

Illustratieve voorbeelden:

- **Hulp aan gedupeerden Kinderopvangtoeslag**

Lasten: - 418.000

Baten: + 504.000

Verschil: 922.000

- Een duidelijke omschrijving van de redenen voor de afwijking ontbreekt.
- Waarom wordt dit aan de AR toegevoegd?
- Zijn alle gedupeerden geholpen?

- **Budget SW**

Lasten: - 260.000

In de septembercirculaire is het SW-budget vanuit het Rijk bijgesteld. Hierdoor is een voordeel ontstaan binnen het programma Bestuur, Dienstverlening en Financiën.

- Waarom komt de bijstelling ten goede aan het programma Bestuur en niet Participatie en Armoedebestrijding?

Zijn er vragen en / of opmerkingen ?

Conclusies:

- **Realisatie van maatschappelijke doelen:** nog onvoldoende duiding van beleidsindicatoren. Normen ontbreken en oordeel over de trend, en samenhang tussen de indicatoren, is niet helder. Ambities zijn de stip op de horizon (lange termijn): tussendoelen of mijlpalen ontbreken.
- **Uitvoeringsdoelen en –prestaties** mogen compacter en meer to-the-point. Door uitgebreide kwalitatieve beschrijvingen vraagt het om tekstanalyse om duidelijk te krijgen waarom een stoplicht op groen of rood staat, en dan nog lukt dit niet in alle gevallen.
- Criteria voor **verdeling van financiële middelen** over uitvoeringsmaatregelen en –acties niet helder: liggen hier politieke keuzes aan ten grondslag of effectiviteitsanalyses of andere keuzes?

Aanbeveling voor de raad:

- Vraag het college om duiding van de beleidsindicatoren, trends en samenhang: is het gemeentelijke beleid doeltreffend of spelen andere factoren een rol?
- Vraag het college naar de normen: absolute norm of richtinggevende via de trends. Daarbij opgemerkt dat niet alles is te kwantificeren, maar geef dat dan aan en ga het gesprek aan hoe dan te evalueren.
- Selecteer een aantal (politiek) relevante doelen en vraag het college daar met name verder op in te zetten op de doorontwikkeling van de jaarstukken en bestuursrapportages.
- Ga het gesprek aan met het college over het verdeelvraagstuk van middelen over uitvoeringsmaatregelen. Hoe kun je met elkaar komen tot een doelmatige verdeling? Maak voor de raad helder hoe de verdeling is en hoe dat tot stand is gekomen.